

Ina schanza per la ludra

Exposiziun davart la ludra en il Museum da la natira dal Grischun

■ **(anr/grc) Bleras spezias d'animals ch'eran mortas or en Svizra èn returnadas puspè en noss pajais sco p. ex. il chavriel, il tschierv, il capricorn ed il luf-tscherver. Sin la megra via da returnar èn il tshess barbet ed il luf, forsa schizunt l'urs. E la ludra? (ludra = Fischotter/latin = Lutra lutra).** La midada dal 19avel al 20avel tschientaner è quest animal vegni persequità senza perdun sco ladra da pèschs. Ses effectivs da populaziun eran fitg decimads, gia avant che ses spazi da viver è vegnì restrenschi fermamain. L'onn 1989 è vegnida observada en Svizra l'ultima ludra surviventa en nossa terra.

Fundaziun Pro Lutra – in project comunabel

La fundaziun Pro Lutra s'engascha per ch'i vegnia dà ina schanza a la ludra da returnar en Svizra. Il mument n'èn las cundiziuns da viver per la ludra betg idealas tar nus. Igl è dentant irresponsabel da laschar murir or questa spezia gia ussa.

L'exposiziun «Lutra lutra – ina schanza per la ludra» è in term impurtant en la campagna d'infurmaziun en favur da la ludra. Ella è ina producziun communabla dal Museum da la natira dal Grischun, dal Zoo da Turitg, da la fundaziun Pro Lutra e da la Societad turitgaisa per la protecziun dals animals.

En in'emprima part mussa l'exposiziun la moda da viver da la ludra; in animal ch'è da chasa tant en l'aua sco er sin la terra. Grazia a sias adattaziuns excellentas a la vita en l'aua po la ludra ir a chatscha d'ina preda che na vegn pretendida da naging auter mamal tar nus. La ludra na viva betg mo da

pèschs, mabain tenor la sporta maglia ella er giambers, mieurs ed auter pli. «Ravas na maglia ella nagingas», ha il directur dal Museum da la natira dal Grischun *Jürg Paul Müller* fatg a savair ier cur che questa exposiziun è vegnida preschenta als meds da massa.

La ludra è «semiaquatica»

Questa strategia encorunada da success n'ha betg mo la ludra europeica. Semiaquatic saja il fenomen che la ludra possia far preda en l'aua u er sin terra.

Sin il mund datti numnadamain 12 ulteriuras spezias da ludras. Perquai ch'i stat a disposiziun en las auas naturalas ina quantitad suffizienta da pèschs durant l'entir onn, n'è la reproducziun da la ludra europeica betg liada ad ina stagiun specifica. Ils pitschens vivan bunamain in onn ensemen cun lur mamma, da la quala els ston emperder bleras chaussas, sco p. ex. a nudar ed a sfunsar.

Ils mastgels vivan sco individualists en gronds reviers. Las ludras san s'adattar fitg bain a lur spazi da viver. Impurtants èn buns effectivs da pèschs, rivas naturalas cun blers lieus per sa zuppar durant il di e cun regiuns quietas per trair si lur pitschens. En il spazi da viver da la ludra chattan ins savens il castur ch'è – cuntrari a la ludra – in erbivor per propi.

Il tema «ludra ed uman» vegn preschenta en la segunda part da l'exposiziun. I vegn tematisada l'extirpaziun da la ludra ch'è vegnida disfamada en Svizra sco animal nuschaivel per la pestga ed i vegnan tematisads ils privels, als quals la ludra è exposta en quels pajais, nua ch'ella exista anc.

Uman sco sul inimi

Ultra dals tassis per l'ambient che pericliteschan la reproducziun ed ultra da las numerusas victimas da traffic, s'oppona il spazi da viver ch'è vegnì midà en ina moda memia radicala zunt fitg ad in svilup positiv dals effectivs. «Qua èsi da cumenzar», ha manegia Jürg Paul Müller. En connex cun la protecziun cunter aua gronda èn per fortuna puspè daventads fitg actuals schlargiements da flums u revitalisaziuns.

«Sfunsar sez en il spazi da viver da la ludra»

Areguard la concepziun prenda l'exposiziun vias dal tuttatfatg novas. La visitadra u il visitader na vegn betg guida en il stil convenziunal da tavla a tavla e da vitrina a vitrina. Ella u el sfunsa – per uschè dir – sez en il spazi da viver da la ludra che vegn illustrà cun numerus maletgs impresunants. En il spazi da viver da la ludra chatta la visitadra u il visitader vitrinas cun objects interessants, elements interactivs, films, models e tavlas d'infurmaziun.

L'exposiziun è vegnida concepida da *Carmen Gasser* e da *Remo Derungs* en stretga collavuraziun cun il team dal Museum da la natira dal Grischun.

Infurmaziuns davart il program accompagnant chattais [Vus sut www.naturmuseum.gr.ch](http://www.naturmuseum.gr.ch).
Uras d'avertura da l'exposiziun: **Mardi fin dumengia 10.00 – 17.00.**
Il glindesdi resta il museum serrà.
Uras d'avertura durant ils firads venderdi sontg, dumengia da Pasca e dumengia da Tschuncaisma serrà.
Ascensiun, firà da Pasca e firà da Tschuncaisma da las 10.00 fin las 17.00

Ludra che sfunsa.